

FORUM Idéburna
organisationer med
social inriktning

Svenska kyrkan

Riksföreningen Sveriges
Stadsmissioner

sensus

Civilförsvarsförbundet
www.civil.se

Majblomman
Alla barns blomma

 sociala missionen

Islamic Relief Sverige

FORUMS ASYLNÄTVERK

Forum— Idéburna organisationer med social inriktning 2015

Text och form: Anton Alsander

Denna presentation är baserad på intervjuer med representanter från de organisationer som ingår i Forums asylnätverk.

Forums asylnätverk

Den 26:e mars 2015 anordnade Forum ett medlemsmöte i Stockholm om de ökade utmaningarna i mottagandet av asylsökande i Sverige. På mötet diskuterades vad medlemsorganisationerna i Forum gör inom området för asylmottagande idag, om de upplevde att de behövde göra mer, och om de såg ett behov av att Forum tog ett initiativ till gemensam insats, ett försök att bättra samordna arbetet med asylsökande. Slutsatsen av diskussionen blev att Forum borde ta en sådan roll, och senare under våren skrev man under en avsiktsförklaring.

Avsiktsförklaringen, bakom vilken i dagsläget femton av Forums medlemsorganisationer står, säger att medlemsorganisationerna tillsammans vill verka för att underlätta för nyanlända, asylsökande och andra migranter över hela landet och att detta ska ske genom ett gemensamt, nationellt nätverk. Med respekt för organisationernas olikheter, ska detta nätverk arbeta för att nå längre i att göra Sverige till ett välkomnande land för alla människor som söker sig hit.

I denna skrift presenteras detta nätverk och dess anslutna medlemsorganisationer, verksamheter och utmaningar. Under följande avsnitt ges exempel på bredden av verksamheter, ett axplock av det organisationerna utträttar (både vad gäller asylmottagning och generell integration) och de främsta hindren för ökade insatser lyfts för diskussion.

Medlemmar

Femton organisationer är anslutna till asylnätverket. Nätverket är öppet för de organisationer som idag arbetar eller framöver avser att arbeta med att på olika sätt stödja och underlätta för nyanlända i Sverige. Av de medlemsorganisationer som är anslutna finns en stor bredd, dels vad gäller storlek, men också med avseende på verksamhetsinriktning, syfte och resurser. Det finns även skillnader i organisationsuppbyggnad och på vilka platser i landet man är som starkast. Följande organisationer ingår idag i nätverket.

Svenska Kyrkan	Civildörsvarsförbundet
Röda Korset	Rädda Barnen
LP-verksamheten	Sociala Missionen
Sensus	Ibn Rushd
Frälsningsarmén	Majblomman
Individuell Människohjälp	Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner
Simon	Islamic Relief
KFUM	

Syftet med nätverket

- Samla och sprida kunskaper om förutsättningar och omvärldsfrågor
- Sprida kunskaper om best practices för verksamheter och organisationer för att inspirera till nya lösningar
- Bidra med råd och stöd till lokala och regionala aktiviteter när det gäller problem, utmaningar och innovation. Men också vid kriser, hot och kriminalitet
- Vara samtalspart till myndighetsnätverket och till policynivån, men även att vara civilsamhällespart i samarbeten på nationell nivå

Forums roll

- Administrera nätverket och planera möten
- Samla kunskaper från nätverkets medlemmar, partners och andra källor
- Sprida kunskaper via olika digitala verktyg
- Arbeta fram verksamhetsstöd för organisationer i form av FAQ, mallar, och avtalsförslag
- Identifiera finansieringsmöjligheter

Vad medlemsorganisationerna gör idag

Forums medlemsorganisationer arbetar aktivt för ett bra asylmottagande i Sverige. Av de medlemsorganisationer som valt att ingå i asylnätverket har ett flertal idag en omfattande verksamhet som riktar sig till asylsökande. Andra organisationer har precis påbörjat sitt arbete eller har för avsikt att göra det. Gemensamt för samtliga organisationer är viljan och engagemanget att vara med och bidra där behoven finns och att göra skillnad för människor på flykt.

Några exempel på verksamheter som våra medlemsorganisationer bedriver och som riktar sig mot asylsökande är språkträning, juridisk rådgivning, samtalsstöd och olika former av fritidsaktiviteter. Variationen är stor – både med avseende på syfte och innehåll - och många gånger sätts gränserna för vad som kan eller bör göras ytterst av organisationerna och lokalföreningarna själva och de behov som finns hos de asylsökande lokalt. Organisationerna skiljer sig också åt vad gäller storlek, ekonomiska resurser och kapacitet, kompetensområden och var i landet man har representation. Där den ena organisationen engagerar tusentals frivilliga, engagerar en annan några hundra. Och där några organisationer har mycket aktivitet i södra Sverige, har några andra desto mer aktivitet i norr.

Vidare finns det en skillnad mellan organisationer som har riktade insatser för asylsökande och organisationer som i huvudsak ägnar sig åt generella insatser för ökad integration. I den meningen ser medlemsorganisationernas aktivitet och målgrupper olika ut. Några organisationer har specifikt avgränsade insatser för asylsökande, medan andra arbetar med asylsökande inom ramen för verksamhet som riktar sig till nyanlända i en vidare bemärkelse. I det som följer ges exempel på båda.

Foto: Joel Ahlgren, Forums bildarkiv.

Foto: Joel Ahlgren, Forums bildarkiv.

Riktade insatser mot asylsökande

Flera av organisationerna i Forums asylnätverk har specifikt avgränsade insatser mot asylsökande. Till dessa hör Röda Korset, Rädda Barnen, Svenska Kyrkan, Frälsningsarmén, Ibn Rushd och Individuell människohjälp. Dessa insatser inbegriper en rad olika aktiviteter, både på och i anslutning till asylboenden. Röda Korset, som har aktivitet på nära 85 % av Sveriges asylboenden och organiserar omkring 2 500 frivilliga i asylmottagandet, erbjuder bland annat asylsökande praktisk hjälp i själva asylförfarandet, så som information om asylprocessen, rådgivning (med fokus på tortyr- och genusrelaterade ärenden) och efterforskning av försvunna anhöriga. Tillsammans med Svenska Kyrkan och Rädda Barnen har Röda Korset även utvecklat en hälsosamtalsmetod för nyanlända med flyktingbakgrund, som innebär ett individuellt anpassat psykosocialt samtal och komplement till ordinarie hälsoundersökningar, som används både i mötet med vuxna och barn. Frälsningsarmén driver egna boenden för ensamkommande flyktingbarn i Jönköping, finns närvarande på flera asylboenden och på ankomstförläggningen i Källered, Göteborg. Även Ibn Rushd bedriver verksamhet på omkring tjugo asylboenden i form av stödverksamheter.

Utöver detta anordnas kontinuerliga mötesplatser för umgänge, där etablerade medborgare och asylsökande får möjlighet att träffas och utbyta erfarenheter. Det kan röra sig om gruppverksamheter, där frivilliga är med och anordnar aktiviteter så som cykelskolor, dans, matlagning, fotboll, utflykter och lek och spel i anslutning till boenden, men också om arrangerade möten mellan personer eller familjer där den ena är etablerad i det svenska samhället och den andra inte är det. Ett exempel på sådan verksamhet är Ibn Rushd:s arbete med kontaktfamiljer och Röda Korsets Mentor-Till-Mentor-verksamhet. Båda dessa verksamheter syftar till att ge asylsökande en etablerad kontakt och väg in i det svenska samhället som också kan bistå när individen behöver stöd, vägledning eller hjälp i mötet med myndigheter.

Foto: Kalle Karlsson, IM:s bildarkiv.

Exempel på riktade insatser

Svenskaträning

Språkträning är något som de flesta utav medlemsorganisationerna i asylnätverket är med och organiserar på regelbunden basis. Hur eller var detta sker ser olika ut, men som exempel kan nämnas att Rädde barnen i samarbete med Studieförbundet i Berg, Jämtland, samlat ett tiotal barn och ungdomar varje vecka för att umgås och träna på det svenska språket. Ett annat sådant exempel är Röda Korsets lokalkrets i Järvsö som under 2015 anordnade workshops för svenskaträning på kommunens fyra asylboenden, med en uppslutning om cirka 60-80 personer. Som ny i ett land är språket otroligt viktigt och att få träna svenska utgör, tillsammans med att lära känna etablerade svenskar och få delta i meningsfulla fritidsaktiviteter, en av de aktiviteter nyanlända efterfrågar mest.

Rådgivning, efterforskning och hjälp i asylförfarandet

Röda Korset har speciella ärendegrupper på många platser i landet som arbetar uteslutande med att hjälpa och stödja nyanlända i själva asylprocessen. Ärendegrupperna tar bland annat emot asylhandlingar för professionella bedömningar och råd, bistår med resebidrag, hjälper till vid frivilligt återvändande eller intyg om fångenskap. Dessa grupper bedriver även efterforskning av anhöriga som splittrats på grund av krig, konflikter eller naturkatastrofer. Ett arbete som underlättas av att Svenska Röda Korset är del i ett globalt nätverk av rödakors- och rödahalvmåneföreningar. På samma sätt arbetar Svenska kyrkan, Caritas, Rädde barnen och Sveriges frikyrkosamråd med rådgivande verksamhet. Genom den gemensamt förvaldade Rådgivningsbyrån för flyktingar och asylsökande erbjuder man enskilda individer juridisk rådgivning. Sociala Missionen och Ibn Rushd är två andra organisationer i nätverket som erbjuder rådgivning i asylförfarandet.

Förvarsbesök

Under vissa omständigheter har Migrationsverket eller polismyndighet rätt att frihetsberöva migranter. Oftast handlar det om asylsökande som fått ett avvisningsbeslut och där myndigheter bedömer att personen i fråga kommer att gömma sig undan ett verkställande. På ett antal av dessa förvar bidrar både Svenska Kyrkan och Röda Korset med medmänskligt stöd, samtal och sociala aktiviteter i syfte att stödja den förvarstagna.

Psykosocialt stöd

Många av de som söker asyl i Sverige bär med sig trauman och svåra upplevelser. Bland annat Svenska Kyrkan och Röda Korset arbetar därför aktivt med att erbjuda nyanlända psykosocialt stöd. Under 2015 avsatte Svenska kyrkan fem miljoner kronor i ökat stöd till församlingarna för att stärka dessas arbete med asylsökande och flyktingar. I detta ingår att i än högre grad än tidigare lokalt bidra med meningsfull aktivitet för de asylsökande, framförallt i fråga om mänskligt bemötande. Svenska Kyrkans församlingar har stor erfarenhet av att stödja människor i nöd och kan i egenskap av kyrka ge möjlighet till andlig ro och vila. Något som är en styrka i arbetet med nyanlända, oavsett trostillhörighet, vilka ofta söker en trygg plats att vistas eller samlas i.

Röda Korset bedriver i sin tur behandlingscenter i flera svenska städer (Stockholm, Malmö, Göteborg, Skövde m.fl.) där människor som på olika sätt tagit skada av krig och tortyr får möjlighet till rehabilitering. I verksamheten finns tillgång till läkare, psykologer, psykoterapeuter, socionomer och sjukgymnaster som erbjuder flera olika behandlingsmetoder. Individuell Människohjälp bidrar också de med psykosocialt stöd genom så kallade *Barn i väntan*-grupper (BIV) som syftar till att ge asylsökande barn en meningsfull väntan. Grupperna leds av anställda hos IM och träffas en gång i veckan under 12 veckor. Genom bland annat pedagogiska övningar och rollspel ger man barnen en chans att uttrycka sig, och som volontär i dessa grupper har man till uppgift att anordna aktiviteter av olika slag för medföljande syskon. Denna verksamhet finns för närvarande i flera svenska städer, däribland Malmö, Lund, Göteborg och Linköping.

Insamlings- och stödverksamheter

Flera av organisationerna arbetar med asylsökande genom att bistå med materiel och utrustning: så som kläder, hygienartiklar, leksaker eller sportutrustning. Rädda Barnens olika lokalföreningar delar bland annat ut välkomstpåsar till asylsökande barn som de möter i sin verksamhet, och Majblomman arbetar lokalt med att samla in och ge gåvor och bidrag till asylsökande utifrån de behov som finns lokalt.

Foto: Joel Penner. 2008-01-29.

Fritidsaktiviteter och mötesplatser

För att asylsökande inte ska gå sysslösa under den långa väntan på uppehållstillstånd är det viktigt att man ges möjlighet att delta i meningsfulla fritidsaktiviteter. Enligt en egen undersökning som Rädda Barnen låtit genomföra är många asylsökande missnöjda ute i kommunerna, där den främsta anledning som anges är att det inte finns någonting att göra, samt att en del boenden ligger på isolerade platser. Att samhället kan erbjuda mötesplatser och möjligheter till värdefulla aktiviteter är därför av mycket stor vikt. Vidare är detta något som mer eller mindre samtliga organisationer gör idag i olika utsträckning. Till exempel har Rädda Barnen i Falkenberg ordnat så att olika aktörer kommer ut till boenden och står för olika skapande verksamheter för barnen på boendet i form av musik, bild, och formgivning. Andra exempel är Svenska Kyrkan och Röda Korset som genom volontärgrupper frekvent besöker boenden runt om i landet i syfte att erbjuda fritidsaktiviteter av olika slag för både barn och vuxna.

Kontaktpersoner

Att etablera kontaktpersoner eller familjer för asylsökande är ett sätt som flera organisationer arbetar på för att öka möjligheterna till meningsfull väntan och inkludering i det svenska samhället. Ibn Rushd verkar genom sina lokalföreningar för att så många asylsökande som möjligt ska få en egen kontakt som är väl etablerad i det svenska samhället. Röda Korset arbetar liknande med Kompis Sverige som med hjälp av djupintervjuer som verktyg matchar ihop etablerade och nya svenskar. Matchningsmetoden utgår där från intressen, livssituation och personlighet och kravet är att kompisparen ska umgås i minst sex månader med förhoppningen att vänskapen blir långsiktig. Röda Korset har även yrkesmentorskap som syftar till att föra samman människor med samma yrkesbakgrund och på så sätt underlätta för nyanlända att skapa ett kontaktnät och på så sätt snabbare komma in i samhället.

Foto: Joel Ahlgren, Forums bildarkiv.

Foto: Joel Ahlgren, Forums bildarkiv.

Generella insatser för ökad integration

Merparten av organisationerna som ingår i asylnätverket gör idag ingen åtskillnad mellan asylsökande som grupp och nyanlända som fått sina uppehållstillstånd beviljade. Dessa organisationer arbetar med integrationsfrämjande insatser i en vidare bemärkelse. I sin dagliga verksamhet möter dessa organisationer däremot asylsökande, men utan att de utgör en specifik målgrupp. Som exempel kan nämnas att SIMON (Sveriges Invandrade och Svenskar Mot Narkotika) i sitt arbete för minskad droganvändning och ökad integration arbetar med att forma möjligheter för invandrare och flyktingar att bli aktiva i civilsamhället. Det kan röra sig om att anordna alltifrån fotbollsturneringar och sommarläger, till föreläsningar eller informationsarbeten med SFI. Att själv bli aktiv i en förening, oavsett om det innebär att man bara går på något möte någon gång ibland, eller tar på sig ett verksamhets- eller styrelseuppdrag, är en mycket effektiv språngbräda till nya bekantskaper, fler kontakter och ökad förståelse för hur samhället fungerar.

LP-verksamheten, som i huvudsak arbetar med missbruksproblematik och psykisk ohälsa bland utsatta grupper i samhället, möter också de asylsökande i sin verksamhet. På lokalt håll bidrar föreningen med olika integrationsfrämjande insatser – så som integrationscaféer, socialt stöd och läxhjälp för barn och unga – där asylsökande ofta medverkar. Organisationen finns på plats på 80 orter runt om i Sverige och organiserar ungefär 300 frivilliga. I pingströrelsen som helhet, av vilken LP-verksamheten är en del, finns dessutom 465 församlingar av vilka många arbetar i direkt kontakt med asylboenden och lokalt finns ofta en nära samverkan mellan LP-verksamheten och olika församlingar.

En del av medlemsorganisationernas arbete är inriktat mot kategorin nyanlända barn snarare än asylsökande. Detta är fallet i Majblommans verksamhet som i dagsläget inte har någon från centralt håll riktad satsning mot asylsökande, men som på lokalt håll ofta inkluderar asylsökande barn. Många av Majblommans lokalföreningar, utspridda på 600 orter i landet, arbetar i samarbete med asylboenden och anordnar både aktiviteter för barn och familjer och skänker material och utrustning. Bland annat har olika Majblomma-initiativ lokalt bestått av bidrag till kläder och fritidsaktiviteter (så som medlemskap i idrottsföreningar) och anordnande av clown- och trollkarlsföreställningar ute på boenden. Majblomman arbetar också kontaktskapande på flera håll i landet och ser till att nyanlända barn hittar ut i föreningslivet och därigenom får prova på olika aktiviteter utifrån egna intressen.

Bredd av kunskaper

Kännetecknande för organisationerna i nätverket, såväl som för civilsamhället i stort, är den bredd och det djup vad gäller olika typer av kunskaper som finns samlad i verksamheterna. Kunskaper som i allra högsta grad är väsentliga i arbetet med asylsökande, dels för att skapa en meningsfull fritid men också för att påskynda integrationsprocessen. Till att börja med har samtliga organisationer lång erfarenhet av föreningsarbete och demokratiutövning vilka är viktiga nycklar in i det svenska samhället. Därtill har respektive medlemsorganisation ämnesspecifika kunskaper som på olika sätt får relevans i arbetet. Till exempel kan Civilförsvarsförbundet erbjuda utbildning och information om krisberedskap, säkerhet i hemmet, och barnsäkerhet – för att nämna några områden där Civilförsvarsförbundet är starka. Dessa kunskapsområden är särskilt viktiga då nyanlända utgör en extra utsatt grupp för olycksfall i hemmet. Civilförsvarsförbundet har också stora kunskaper om den svenska naturen, något som en lokalförening i Värmland utnyttjat i sin verksamhet där instruktörer från förbundet utbildat nyanlända om skogen, allemansrätten och livet på sjön.

Ett annat exempel på hur organisationerna använder sina spetskompetenser i verksamheten är hur studieförbundet Sensus, genom statliga bidrag via Folkbildningsrådet, framöver kommer att bidra med språkträning på flera anläggningsboenden. Sensus deltar också i ett projekt i Skåne för nyanlända som riktar sig mot traumatiserade människor tillsammans med Länsstyrelsen och Region Skåne. I projektet, där också arbetsförmedlingen och försäkringskassan ingår, erbjuder Sensus studiecirklar och utbildar handledare vilka kan hjälpa och stödja människor som ännu inte är färdiga att komma ut i olika aktiviteter (så som arbetsträning, språkträning etc.) på grund av traumatiska erfarenheter. På liknande vis har även Ibn Rushd under en längre tid arbetat med stödaktiviteter av utbildande karaktär, t.ex. språkträning och samhällsorientering, på asylboenden runt om i Sverige.

Mångfald

Medlemsorganisationerna i asylnätverket har också en berikande mångfald som utgör en stor resurs i det dagliga arbetet med asylsökande. Flera av organisationerna har ett stort språkligt och kulturellt kapital. Både SIMON och Ibn Rushd betonar vikten av att kunna möta asylsökande på deras modersmål och med delad kulturell bakgrund (i Ibn Rushd:s fall även som trosfränder många gånger). Något som bidrar till att öka tryggheten hos den asylsökande, som ofta befinner sig i en socialt utsatt situation kännetecknad av ovisshet och främlingskap. SIMON vittnar därutöver om hur organisationen i sin representationsmässiga mångfald, med sina breda språkkunskaper och sitt aktiva arbete för öppenhet och förståelse ständigt förmår överbrygga potentiella konfliktlinjer mellan medlemmar med olika etniska och/eller religiösa och politiska tillhörigheter.

LP-verksamheten och Pingst Socialt betonar också de på vilket sätt mångfalden har avgörande betydelse i organisationens och hela pingströrelsen verksamhet. Den anställda personalen som finns ute i församlingarna har ofta skilda etniska och kulturella bakgrunder som bidrar till en naturlig mångfald och innebär att man organiserar människor som besitter breda kunskaper, språkliga såväl som kulturella. Inte sällan har dessa människor själva erfarenheter av hur det är att komma som nyanländ till Sverige. En erfarenhet som LP-verksamheten upplever som en stor tillgång i asylmottagandet. Dessutom sorterar Pingst Socialt under ett globalt nätverk (PUM – Pingstmissionens Utvecklingssamarbete) vilket ofta har verksamheter i, eller i närheten av, de områden varifrån asylsökande kommer.

Foto: Joel Ahlgren, Forums bildarkiv.

Erfarenheter av samverkan

Samtliga organisationer som ingår i asylnätverket har breda erfarenheter av samverkan och dialog med det offentliga såväl som med andra ideella organisationer och näringsliv. Samverkan sker på lokal, regional och nationell nivå och sträcker sig från överenskommelser om dialog och informationsutbyte till partnerskap och upphandlad verksamhet. Som exempel kan nämnas att Rädda Barnen i Umeå sedan 2010 samarbetar med Västerbottens läns landsting, med Umeå kommun och med Svenska kyrkan omkring stödgruppsverksamhet för familjer; att Röda Korset bedriver behandlingscenter för torterade flyktingar med Stockholms läns landsting; och att SIMON i dagsläget lokalt samarbetar med stiftelsen CHOICE, och för samtal med Smart Ungdom (ungdomsorganisation mot narkotika och tobak), Skyddsvärnet och övriga nykterhets- och civilsamhällesorganisationer så som IOGT, NBV och KRIS. Ett annat exempel är hur Svenska Kyrkan, som i större utsträckning än andra organisationer har tillgång till många lokaler, på flera håll ställer dessa till förfogande för andra föreningar, kommuner och trossamfund när så behövs. Denna tradition inom civilsamhället av att samverka där beröringspunkter finns är anmärkningsvärd och utgör en stor kraft för det svenska asylmottagandet. Att se till att den sammanvägda verksamheten mot asylboenden och asylsökande i Sverige blir spridd och håller god kvalitet förutsätter att hela samhället involveras, klarar av att samarbeta och bidra med sitt – något som Forums medlemsorganisationer har stor erfarenhet av.

Olika starka men lika viktiga

Medlemsorganisationerna i nätverket är olika starka men lika viktiga. Det framgår tydligt när Forum talat med representanter från de olika organisationerna att respektive förening behövs för att det svenska asylmottagandet ska bli så bra som möjligt. Där de större organisationerna har ekonomiska resurser och stora medlemstal, besitter de mindre kunskaper och erfarenheter som gör dem unika. Röda Korset mobiliserar omkring 2 500 frivilliga i asylmottagandet och finns på majoriteten av landets asylboenden. Svenska Kyrkan bedriver också omfattande verksamhet, och utgör med sina 1364 församlingar - fördelade över nio stift - en mycket stor organisation som har täckning över hela landet. Samtidigt räcker ingen organisation till att på egen hand nå ut överallt. Det finns med andra ord ett behov av att koordinera organisationernas resurser för att säkerställa att alla asylsökande i Sverige får ett jämlikt bemötande. Ibn Rushd är till exempel starkast i storstadsregionerna medan SIMON är starkare i norra Sverige än vad de är i södra Sverige, med ett nätverk av lokalföreningar i Umeå, Luleå, Boden, Sundsvall och Gävle. Individuell Människohjälp i sin tur - med kontor i Stockholm, Göteborg, Skåne och Småland - är betydligt starkare i södra Sverige än vad de är i norra, där aktiviteten är mycket begränsad.

Förutsättningar & utmaningar

Av de organisationer som valt att medverka i asylnätverket är samtliga tydliga med att det i dagsläget finns hinder i arbetet med asylsökande. Och även om problembilden varierar en del från organisation till organisation, är de övergripande utmaningarna gemensamma. När Forum pratat med representanter från medlemsorganisationerna i nätverket så återkommer frågor om långsiktig finansiering och effektiv samverkan på nationell nivå (både mellan organisationer och mellan organisationer och det offentliga) som två utav de stora uppgifterna att lösa. Andra områden som lyfts fram är rekrytering av frivilliga, att det idag är alldeles för svårt för idéburna organisationer att öppna egna asylboenden, och att tillräckliga resurser för att utbilda frivilliga saknas. Att möta flyktingar (som ofta bär på trauman eller lider av psykisk ohälsa) är många gånger förenat med svårigheter och utan vana eller vägledande utbildning är detta en svår uppgift.

Långsiktig finansiering

Samtliga organisationer ser långsiktig finansiering som en av de största utmaningarna i sin verksamhet. Avsaknaden av en långsiktig finansiering utgör ett stort hinder i arbetet ute i landet. Många utav organisationerna upplever att man ser möjligheter till att göra mycket mer för asylsökande, men att sättet på vilket resursfördelningen i det civila samhället organiseras idag hindrar dem från detta. Ibn Rushd säger till exempel att man ser ett stort behov och att man på alla sätt vill utöka sin verksamhet för att svara mot detta behov, men att bidragen som organisationen får inte räcker till. En erfarenhet som delas av Röda korset och flera andra organisationer. Statens stöd av civilsamhället måste förändras, särskilt nu när asylverksamheten skalas upp behöver organisationerna som arbetar med asylsökande utökade resurser.

Ökad samverkan

Civilsamhällets aktivitet för asylsökande måste samordnas nationellt för att olika aktörer inte ska springa på samma boll. Detta är något som de flesta aktiva inom den ideella såväl som den offentliga sektorn vidhåller. Vidare är de olika organisationerna i nätverket olika starka i olika delar utav landet och besitter olika kompetenser, vilket bidrar ytterligare till behovet av att koordinera resurser och samverka för att asylmottagandet i Sverige ska bli så bra som möjligt. Det finns i civilsamhället en långtgående tradition av samverkan och de organisationer som är med i asylnätverket är bra på detta. Med andra ord är förutsättningarna goda. Men för att det ska fungera behövs en gemensam strategi för hur frivilligorganisationerna tillsammans med staten och kommunerna ska organisera arbetet. Som del i detta är det exempelvis viktigt att medlemsorganisationerna kan kommunicera och agera med gemensam röst gentemot de offentliga instanserna för att öka effektiviteten.

Rekrytering och utbildning av frivilliga

En del av Forums medlemsorganisationer upplever att en problematik är att engagera frivilliga. I synnerhet kan det vara svårt att få till ett långsiktigt engagemang, inte minst på små orter eller i studentstäder. Ofta kretsar en verksamhet kring en eller flera eldsjälar som tar stort ansvar och när dessa försvinner kan hela verksamheter ibland bli lidande. Det gäller att hitta en långsiktig och konstruktiv lösning, vilket kan vara svårt. Engagemanget som uppstod i kölvattnet av den senaste flyktingkatastrofen är fantastiskt – men måste kanaliseras och förvaltas på ett effektivt sätt. Det finns också en oro bland organisationerna att frivilliga inte ska orka i längden, då resurserna för stöd, motivering och utbildning många gånger är knappa. Utöver en hög arbetsbelastning så kan arbetet med asylsökande också innebära stora psykosociala påfrestningar. Att möta och stödja människor som kommer med erfarenheter av krig och förtryck är inte enkelt. Många av medlemsorganisationerna ser därför ett behov av att i högre grad utbilda sina frivilliga i hur man bäst bemöter till exempel traumatiserade människor. En del organisationer har även erfarenheter av att deras frivilliga utsatts för hot och rasistiska påhopp, och i sådana lägen underlättar det om har beredskap för hur en sådan situation ska hanteras.

Vägar framåt

Att Forum och dess medlemsorganisationer i asylnätverket är oundgängliga i det svenska asylmottagandet är tydligt. Bredden och djupet på kunskap och erfarenheter är i allra högsta grad imponerande. Samtidigt har vi i det svenska asylmottagandet en stor uppgift framför oss. De ökade flyktingströmmarna ställer höga krav på samordning och de övergripande utmaningarna är utkristalliserade. Det gäller att säkra långsiktigheten i våra sociala verksamheter och stödja de frivilliga. Det ideella arbetet runt om i landet är starkt, men behöver understöd för att hålla när verksamheternas omfattning ökar. Som paraplyorganisation för idéburen social sektor ser Forum därför ett stort behov av en fungerande infrastruktur på nationell nivå. Det ideella asylmottagandet kräver att organisationerna stöds i sin rekrytering av frivilliga och att de frivilliga i sin tur får den utbildning de behöver. Detta är elementärt om sektorns verksamheter ska kunna garanteras över hela landet och över tid. Organisationerna behöver resurser och kapacitet att lokalt säkerställa ett långsiktigt engagemang och att de frivilliga orkar hela vägen.

Som del i detta är det av stor vikt att civilsamhället framöver kan säkerställas långsiktiga finansieringsformer, vilket är en fråga som Forum prioriterar. Samtliga medlemsorganisationer uppger att kortsiktigheten i dagens bidragssystem utgör ett hinder i verksamheten och förhindrar ett större ansvarstagande och längre tidshorisonter. Detta medför bland annat att behoven som organisationerna möter i mottagnings- och integrationsarbetet idag upplevs som större än vad resurserna räcker till. De begränsade resurserna i sin tur förstärker också behovet av en samordnande infrastruktur ytterligare, vilket Forum vid sidan om frågan om finansiering ser som en av huvuduppgifterna att lösa framöver.

Stockholm 2015-10-08